

Овочі

Фрукти

ЛЮТИЙ 2024 Р.

**ВРОЖАЙНА ОБРІЗКА
ЯГІДНИХ КУЩІВ ВЕСНОЮ**

**В УКРАЇНІ СТВОРЮЮТЬ
САДОТЕРАПЕВТИЧНИЙ ЦЕНТР**

**ГІБРИДИ ВЕЈО ZADEN ГАРНО
ЗАРЕКОМЕНДУВАЛИ СЕБЕ І НА
СХОДІ, І НА ЗАХОДІ УКРАЇНИ**

Гібрид капусти Раніні F1 селекції Вејо Zaden

Всеукраїнський журнал

«ОВОЧІ ТА ФРУКТИ»

№ 2 (162), лютий 2024 р.

Овочі та Фрукти

Видавець:

ТОВ «ВКО «Дельта-Агро»
www.delta-agro.com.ua

Генеральний директор:
Сергій Березовський

Головний редактор:
Олександр Литвиненко

Журналіст: Олесь Дмитренко

Дизайн: Олексій Гончар

Літературний редактор:
Наталія Михайленко

Відділ реклами і розповсюдження:

Тел.: +38 (068) 942-00-00
e-mail: reklama@pro-of.com.ua

Юридичне супроводження:

Центр Політико-правових технологій «ІН'Юрпол»

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та іншої інформації несуть автори публікацій, а рекламної інформації – рекламодавці. Редакція має право не розділяти точку зору авторів. Рукописи не повертаються і не рецензуються. Редакція залишає за собою право редагувати матеріали. При передруці текстів та фотографій, а також цитуванні посилання на «Овочі та Фрукти» обов'язкове.

Ідея, розробка, зміст журналу захищені законодавством України. Порушення авторських прав переслідується законом України. Назва та зміст журналу є інтелектуальною власністю видавця.

Свідоцтво про реєстрацію
КВ № 18539-7339 ПР, від 22.12.2011 р

Адреса редакції: 03083,
м. Київ, пр-т. Науки, 54 Б, офіс 8
Тел. / Факс: (044) 492-77-42, 492-77-43
Видавець: ТОВ «ВКО «Дельта-Агро»
E-mail: editor@pro-of.com.ua
https://pro-of.com.ua

3

ОВОЧІВНИЦТВО

3 ГІБРИДИ ВЕЖО ZADEN ГАРНО СЕБЕ ЗАРЕКОМЕНДУВАЛИ І НА СХОДІ, І НА ЗАХОДІ УКРАЇНИ

САДІВНИЦТВО

10 ОБРІЗКА ЯГІДНИХ КУЩІВ ВЕСНОЮ

10

ЦЕ ЦІКАВО

14 САДОТЕРАПІЯ БУДЕ ДУЖЕ КОРИСНОЮ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

14

ГІБРИДИ ВЕЈО ZADEN ГАРНО СЕБЕ ЗАРЕКОМЕНДУВАЛИ І НА СХОДІ, І НА ЗАХОДІ УКРАЇНИ

Олександр
ЛИТВИНЕНКО
головний редактор
"Овочі та Фрукти"

Дозрілий кавун Бедуїн F1

Кавуни Геннадія Кізіма викликали суспільний резонанс у Калуському районі на Івано-Франківщині. Місцеві мешканці і гадки не мали, що у прикарпатському краї можна виростити настільки солодкі кавуни. Власне кажучи, ця культура не характерна для Калущини, де кліматичні умови відрізняються від південних і східних областей України.

Як зазначає Геннадій Кізім, вирощування кавуна на Прикарпатті стало цікавим експериментом і для нього самого, бо він ще звичаюється господарювати на новому місці, тож випробує різні овочеві культури. У минулому році разом з родиною та кількома найманими працівниками фермер переїхав з Куп'янського району, що на Харківщині до Калуського, що на Івано-Франківщині. Бо займатися агробізнесом у прифронтовій зоні більше не зміг.

– Наше фермерське господарство називається «Овочі Слобожанщини». Колись на Харківщині ми мали в обробітку близько 700 гектарів ріллі, в тому числі, вирощували овочі, – розповідає Геннадій Кізім. – Після деокупації Куп'янського району, повернулися на рідні землі, але налагодити

виробництво зовсім не вдалося. Дається взнаки близькість до лінії фронту. Поля засмічені вибухонебезпечними предметами. Під час окупації у нашому овочесховищі лишалася продукція у контейнерах, яка там і згнила, це призвело до псування контейнерів, їх вже не можна відновити. Тим паче Куп'янський район досі лишається зоною можливого проведення бойових дій, відтак сіяти там є досить ризикованою затією.

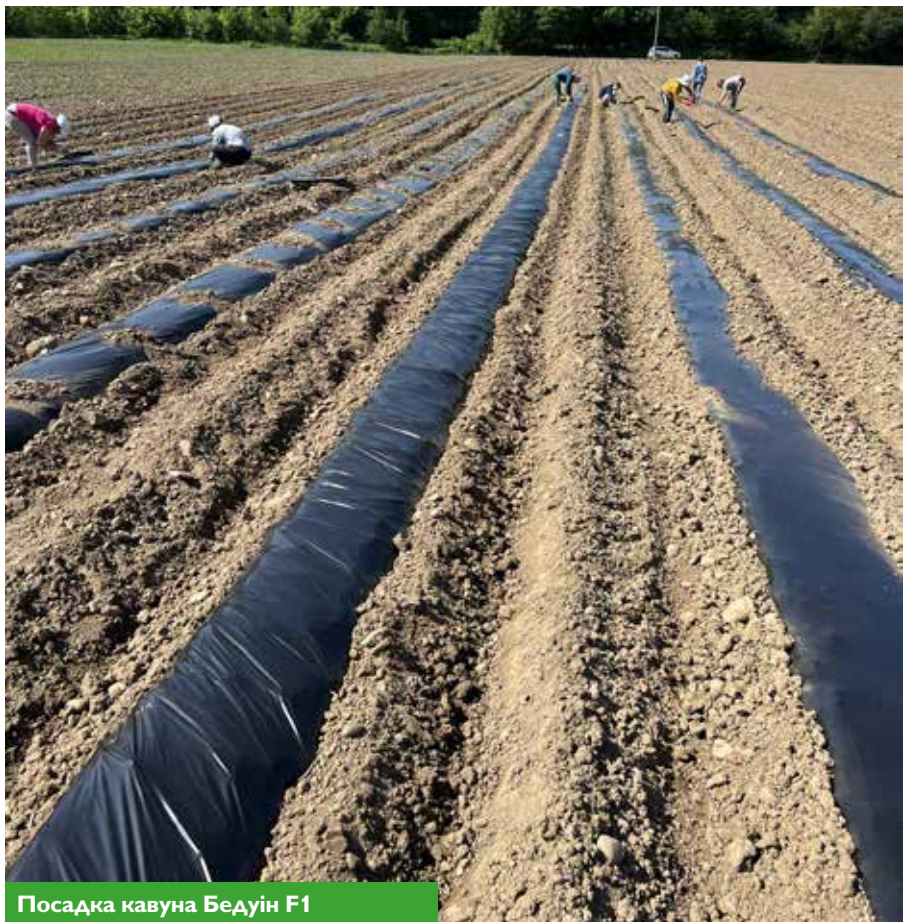
За словами фермера, нині у Калуському районі він орендує близько 35 гектарів землі. Втім, через погодні несподіванки у минулому сезоні, встиг обробити і виростити врожай лише на 15 гектарах. Добре, що хоч ґрунтообробну техніку вдалося перевезти з Харківщини. До речі, кредити за неї фермер ще не погасив. Також лишилися цілими у господарстві запаси добрив, пестицидів та насіння, про які Геннадій Кізім подбав ще до війни, бо збирався нарощувати виробництво овочів. Тепер ці ресурси дають можливість господарювати у іншому регіоні України і, до слова, досить успішно.

Щодо кавунів, Геннадій Кізім розповів, що місцеві мешканці не радили йому їх садити, мовляв не завжди ця культура встигає дозрівати на Прикарпатті. Натомість, маючи у запасі насіння кавуну Бедуїн F1, яке фермер придбав у ТОВ «Бейо Україна», та досвід вирощування цього гібриду на Харківщині, аграрій вирішив ризикнути, і не прогадав. Врожай, який у «Овочі Слобожанщини» збирали у серпні, вийшов на славу. Його швидко розкупили по 25-28 гривень за кілограм, бо споживачі високо оцінили смакові якості Бедуїн F1, його тонку шкірку та зовнішню естетику.

– Солодшого і запашнішого кавуна, ніж Бедуїн F1, годі шукати, кісточок небагато і вони невеличкі, – ділиться враженнями Генна-

Геннадій Кізім з кавунами Бедуїн F1

Посадка кавуна Бедуїн F1

Бедуїн F1

культивується в різних агрокліматичних зонах України. Рослина не страждає від перепаду температур, дефіциту вологи, або відсутності підживлення. Слабо уражається шкідниками, має стійкість до низки грибних захворювань. Потенціал врожайності в середньому становить 6-8 кг/м², однак при правильній агротехніці цей показник може збільшитися до 8-10 кг/м². Також Геннадій Кізім активно використовував середньопізній високоврожайний гібрид столового буряку Боро F1, теж селекції нідерландської компанії Bejo Zaden. Завдяки добре розвиненій листовій розетці, гібрид Боро F1 придатний для механічного збирання, плюс добре зберігається. Стійкий до альтернаріозу і церкоспорозу. Використовується як для свіжого ринку, так і в харчовій промисловості у якості фарбника.

дій Кізім. – Бедуїн F1 дуже рано дозріває, транспортабельний, добре витримує загущені посіви. Ми виростили розсаду Бедуїн F1 у Куп'янському районі, привезли її та висадили у Калуському районі. Посіви замульчували плівкою, проложили крапельне зрошення. Зробили всього дві фунгіцидні і одну інсектицидну обробки, трохи підгодовували рослини, як робили це за технологією на Харківщині. В результаті на Івано-Франківщині врожайність Бедуїн F1 була аналогічною.

Фермер розповів, що має понад 15 років досвіду у овочівництві. Починав з картоплі, потім до сівозміни долучив інші овочі борщового набору – капусту, моркву, цибулю, буряк. Понад 10 років насіння цих культур Геннадій Кізім купує у ТОВ «Бейо Україна». Як розповів овочівник, одним з найулюбленіших гібридів буряку цієї селекційної компанії для нього є Пабло F1, який в силу своєї пластичності і невибагливості успішно

Такі кавуни Бедуїн F1 виростили у Калуському районі

Що стосується гібридів капусти Вежо Zaden, фермер зазначив, що традиційно використовує насіння ультрараннього гібриду Раніні F1, який добре адаптується до несприятливих умов вирощування, є толерантним до стрілкування. Гібрид капусти Раніні F1 прекрасно зберігається в полі протягом усього періоду збору врожаю. Зелене захисне листя з восковим нальотом і красива внутрішня структура створюють привабливий товарний вигляд. Компактна головка округлої форми досягає ваги у 1,5 кг.

Приємні враження Геннадій Кізім отримав і від середньостиглого гібриду капусти Тайфун F1, пластичного і стійкого до розтріскування. Культура витримує різкі перепади температури, не зменшуючи при цьому показники урожайності, які становлять до 800 ц/га. Висока стійкість до судинного бактеріозу та трипсів, що є справжнім лихом на Харківщині, є особливостями Тайфун F1. Також даний гібрид має сильний імунітет до інфекційних захворювань. У цьому сегменті фермер відмічає і властивості середньостиглого високоврожайного гібриду капусти Мегатон F1, що характеризується високими показниками урожайності та добре переносить короткострокові заморозки. Рослина має стійкість до багатьох грибних захворювань. Мегатон F1 формує велику розетку із округло-платною головкою вагою до 15 кг залежно від умов вирощування та системи посадки, тож легко переносить транспортування на далекі відстані без втрати товарності.

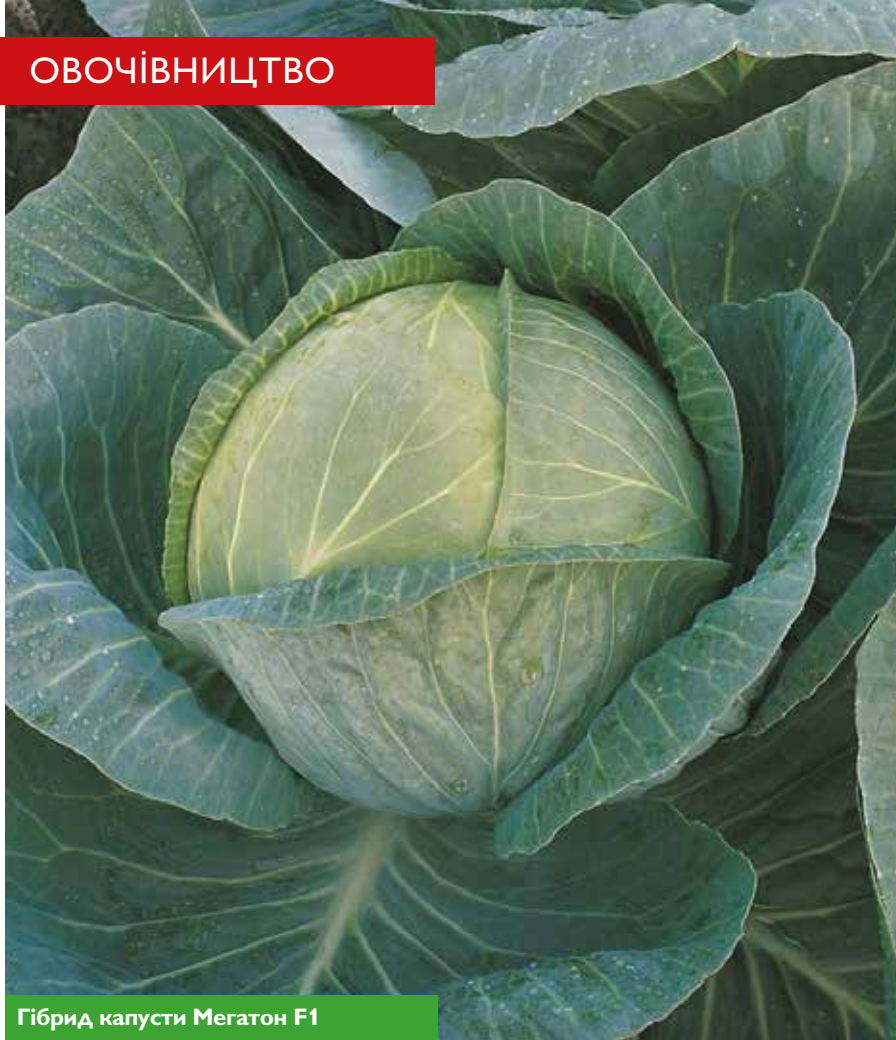
Геннадій Кізім відмітив високоврожайність гібриду білокачанної пізньостиглої капусти Кебтон F1, вегетаційний період якої становить 127 днів. Качани важкі, щільні, округлої форми, масою 2-4 кг. Кебтон F1 має потужну кореневу систему, тому навіть у посушливі періоди рослина не втрачає силу

Гібрид капусти Раніні F1

Гібрид капусти Тайфун F1

Гібрид капусти Мегатон F1

росту, є стійкою до фузаріозного в'янення.

Як розповів Геннадій Кізім, минулого року він зробив ставку на гібриди капусти Раніні F1 та Конкерор F1, що є новинкою компанії ТОВ «Бейо Україна». Цей високоврожайний гібрид наділений високими смаковими якостями, формує високотоварну щільну головку округлої форми приємного зеленого кольору з потужним восковим нальотом та коротким внутрішнім стержнем. А також на пізні гібриди капусти Тайфун F1 та Мегатон F1, що посіяв на 6 гектарах. Посіяв Геннадій Кізім і пекінську капусту селекції Вежо Zaden Білко F1, що є стійким до багатьох рас кили гібридом. Головки Білко F1 мають відмінні смакові якості та довго зберігаються. 2 гектари господар відвів під гібрид кавуна Бедуїн F1. Він зазначив, що і капуста, і кавуни гарно вродили на новому місці, не зважаючи на переважаючу дощову

Гібрид капусти Конкерор F1 щойно з поля

Білко F1 відправляють на ринок

погоду на початку літа 2023 року, що спостерігалася у Калуському районі.

З найбільшою природною неприємною несподіванкою, з якою стикнулися у «Овочі Слобожанщини» на новому місці, стали слимаки. Такого нашестя цих шкідників харківські аграрії ще не бачили. З особливою ненажерливістю слимаки намагалися «облюбувати» капусту. Фермери боролися з ними за допомогою спеціальних мікрогранул, які обійшлися в копійчку.

Дошкуляло і багато інших капустяних шкідників, які характерні для всіх регіонів України. А от з хворобами пощастило, фунгіцидних обробок у «Овочі Слобожан-

щини» зробили мінімум. Геннадій Кізім таке «везіння» пов'язує з тим, що на орендованих землях ніколи не вирощували овочі, тож збудників грибних хвороб було обмаль.

Ще аграрій зазначив про брак робочої сили, що впливає на ефективність всієї аграрної галузі нині. Здорожчання логістичних затрат, зменшення прибутків від продажу овочів через зниження попиту з боку споживачів, багато з яких полишили Україні під час війни. Нехватку обігових коштів для організації належних умов зберігання плодів.

– Поліпшують важку ситуацію у галузі надійні партнери, які поста-

чають якісні препарати, техніку, насіння. Такі як ТОВ «Бейо Україна», для них репутація, довготривала та взаємовигідна співпраця є найвищими цінностями при веденні бізнесу, – зазначає Геннадій Кізім.

Тому у нинішньому сезоні окрім згаданих гібридів селекції Bejo Zaden, офіційним представником цієї компанії є ТОВ «Бейо Україна», фермер планує на новому місці також посіяти моркву Каскад F1, цибулю Манас F1 та Мелорі F1. Адже впевнений у врожайності і надійності гібридів Bejo Zaden, якість яких перевірена роками, ніколи не підводила упродовж всієї овочівницької практики досвідченого фермера з Харківщини. 🍅

АЛЬБЕРТ F1

(ALBERT/AS21C048)

Корнішонний огірок
для вирощування
в закритому
та відкритому
грунті

РОСЛИНА:

- ▶ Ранній партенокарпічний гібрид
- ▶ Підходить для вирощування навесні, а також літній та осінній період.
- ▶ Має короткі міжвузля та добре розвинуту кореневу систему
- ▶ Має потужну силу росту
- ▶ Гарантовано формує по 2-4 плоди в кожному міжвузлі
- ▶ Має високу стійкість до огіркового вірусу мозаїки (CMV, *Cucumber mosaic virus*), вірусу пожовтіння жилок огірка (CVYV, *Cucumber vein yellowing virus*), кладоспоріозу (*Ccu*, *Cladosporium cucumerinum*)
- ▶ Має стійкість до несправжньої борошнистої роси (*Pcu*, *Pseudoperonospora cubensis*)

ПЛОДИ МАЮТЬ:

- ▶ Дуже привабливий зовнішній вигляд.
- ▶ Циліндричну, великогорбчасту форму, темно-зелений колір, без гіркоти, приємний солодкуватий смак, хрусткі, щільні, мають маленьку насінневу камеру.
- ▶ Співвідношення 3:1.
- ▶ Добре і рівномірне покриття чорними шипами, та довго зберігають квітки.
- ▶ Найкращі рекомендації для свіжого вживання та для переробки.
- ▶ Переносять тривале транспортування, мають високі комерційні характеристики.

ВАЖЛИВІ ОСОБЛИВОСТІ

- ▶ Гібрид стресостійкий до коливань температур, особливо при вирощуванні у відкритому ґрунті, забезпечує стабільне плодоношення протягом усієї вегетації, не страждає від нестачі освітлення.
- ▶ Насіння гібриду протруєне проти хвороб і має високу енергію схожості.
- ▶ Дає стабільно високий урожай у всіх ґрунтово-кліматичних зонах України.

Андрій
НАВРОДСЬКИЙ

ОБРІЗКА ЯГІДНИХ КУЩІВ ВЕСНОЮ

Обрізка ягідних кущів весною – важливий етап догляду за рослинами. Починати робити цю процедуру треба перед початком активного росту рослин. Основні кроки обрізки включають видалення старих, пошкоджених або хворих гілок, а також формування куща для покращення вентиляції й доступу світла до плодів. Важливо дотримуватися порядку обрізки для кожного виду ягідних кущів, оскільки вони можуть мати відмінності в рості та потребах у догляді. У перші роки життя культури основне завдання садівника – сформувати здоровий розлогий кущ, який приноситиме врожай.

Отже, основні правила обрізки ягідних кущів весною можуть варіюватися залежно від конкретного виду кущів (смородини, малини, ожини тощо), але загальні принципи наступні.

Видалення старих гілок. Треба очистити кущ від старих, пошкоджених або вимерзлих гілок. Вони заважають росту нових пагонів і перешкоджатимуть плодоношенню.

Формування куща. За допомогою обрізки формується кущ. Включає в себе видалення надлишкових гілок для покращення вентиляції та доступу світла до плодів.

Збереження здорових пагонів.

Залишаються сильні, здорові пагони, які будуть здатні найкраще плодоносити у поточному сезоні.

Увага! Деякі види ягідних кущів можуть вимагати обрізки вже після цвітіння – для покращення розквіту та формування плодів.

ТЕПЕР ОКРЕМО ПО ОСНОВНИМ ВИДАМ ЯГІДНИХ КУЛЬТУР

Обрізка смородини. Треба пам'ятати, що смородина належить до культур з раннім початком вегетації, тому після зими легко пропустити час, що підходить для проріджування. Основні правила обрізки смородини весною включають наступне.

Видалення старих гілок. Почистіть кущ від старих, пошкоджених або вимерзлих гілок.

Обрізка утворених пагонів. Смородина має тенденцію утворювати багато нових пагонів. Більшість з них треба обрізати,

залишаючи лише найсильніші та найздоровіші. І взагалі, запобігайте щільному росту гілок, розріджуючи їх, щоб збільшити доступ світла та повітря до середини куща.

Формування куща. Видаляються надлишкові гілки для по-

кращення вентиляції та доступу світла до плодів. Кущ формується так, щоб забезпечити однаковий розподіл пагонів та їх оптимальний ріст.

Підтримка центральної осі. Стимулюється ріст центральної осі, зберігаючи головний сильний

пагін. Він допоможе кущу залишатися здоровим та підтримувати його структуру.

Обрізка після цвітіння. Після цвітіння можна також виконати додаткову обрізку для покращення розквіту та формування пло-

дів. Якщо було виявлено пагони з ознаками грибка чи інфекції, їх також слід негайно видалити. Якщо дозволяє час і бруньки на кущу ще не почала набухати, можна провести легке проріджування, видаливши всі трирічні гілки.

Основна особливість процедури полягає в тому, що її проводять по-різному для чагарників різного віку. Вперше гілки молодого саджанця вкорочують безпосередньо після посадки, залишаючи на кожному пагоні по 2-3 здорові бруньки. На другий рік чистку проводять лише на пагонах поточного року. Торішні залишають для формування сильних скелетних гілок. Для цього на одному чагарнику залишають всього 3-5 найсильніших гілок, а решту молоді порослі вирізають. Коли кущ досягне п'ятирічного віку, його формування припиняють. У ньому щорічно видаляють гілки старше дворічного віку, оскільки вони не приносять плодів, а лише споживають поживні речовини. Також вирізають усі пагони, що загущують крону або ростуть близько до землі. Ті самі процедури робляться і з родичкою смородини – порічкою.

Обрізка малини. Малина – це дворічна рослина з багаторічною кореневою системою. Кущ малини протягом одного літа відрощує пагін, який дасть урожай на наступне літо. Одночасно з цим щороку він відрощує і нові гілочки. Однорічні пагони плодоносять на наступний рік. Основні правила обрізки малини весною включають наступне.

Видалення старих пагонів. Видаляються старі, вимерлі або пошкоджені пагони, бо вони можуть бути менш продуктивними та сприяти розповсюдженню хвороб.

Обрізка на рівні землі. Видаляються пагони, які виростають з-під землі або далеко виходять за межі ряду. Це забезпечить розумну густоту та легший доступ під час збору врожаю.

Формування куща. Формуйте кущ, видаляючи надлишкові пагони та залишаючи найсильніші й найздоровіші. Забезпечте рівномірний розподіл гілок, щоб збільшити доступ світла та повітря до

куща. Видаляються бічні гілки малини, щоб зменшити щільність росту та покращити вентиляцію.

Обрізка після цвітіння. Після цвітіння можна видалити підмерзлі або пошкоджені пагони, а також прищипувати на кілька сантиметрів молоді пагони малини: тоді пагін обростатиме гілочками, дасть більше квітів, і, як наслідок, плодів.

Обрізка ожини. Процес формування акуратного куща починається з першої весни. Молодій рослині вкорочують верхівку та бічні частини, залишаючи пагони, довжиною 25-30см. На другий сезон кущ формує молоді гілки та обдаровує першими ягодами. У березні-квітні проводиться санітарна стрижка та вкорочування бічних частин на 10-15см. До третього року бічні пагони вже вкорочують на 30-50см. Остаточне формування завершують на четвертий сезон. Щодо основних правил обрізки ожини весною, то вони включають наступне.

Видалення старих пагонів. Видаляються старі, висохлі або пошкоджені пагони, оскільки вони можуть бути менш продуктивними та сприяти розповсюдженню хвороб.

Обрізка на рівні землі. Видаляються пагони, які ростуть з-під землі або виходять далеко за межі ряду. Це допоможе зберегти правильну густоту куща та забезпечить зручний доступ під час збирання врожаю.

Формування куща. Видаляються надлишкові пагони, а залишаються найсильніші та найздоровіші. Таким чином зберігається рівномірний розподіл гілок, щоб забезпечити оптимальний доступ світла та повітря до всіх частин куща.

Коли по строках обрізати ожину? Важливо не затягувати з цією процедурою. Рослина готова до формування одразу після від-

лиги та прогрівання повітря до +5°C. Частина садівників вважає за краще укорочувати пагони вже після розкриття бруньок і формування крихітних листочків. Вони пояснюють це тим, що так стає зрозуміліше, які гілки підмерзли й потребують омолодження.

Обрізка після цвітіння. Після цвітіння видаляються підмерзлі або пошкоджені пагони, а також можна вирізати кінчики, щоб стимулювати ріст бокових пагонів та плодоношення.

Обрізка ремонтантної малини та ожини. Ремонтантні сорти плодоносять весь сезон – влітку (червень-липень) та восени (вересень-жовтень), але на різних стеблах. Влітку на старших, минулорічних стеблах, а восени – на нових, цьогорічних пагонах, які з'являються із кореня навесні. Зазвичай другий врожай, який припадає на осінь, менш рясний, ягоди довше досягають, що сильно ви-

смажує рослину. Тому всі досвідчені садівники радять зрізувати усю ремонтантну малину восени під корінь. Це допомагає позбутися усіх шкідників, які ховаються під корою на зиму, та уберегти від деяких хвороб. Навесні на цьому місці виростають нові пагони, які зацвітуть у серпні, а перший (зате дуже рясний!) врожай ягід дадуть восени. У таких ягід є велика перевага перед літніми – їх зазвичай не потрібно обробляти від шкідників, бо сезон активності комах, які відкладають личинки у плоди, минув.

І наостанок. Під час процедури обрізки потрібно використовувати лише гострий продезінфікований інструмент, щоб у ранку випадково не потрапила інфекція. Окрім того, після проріджування, ягідні кущі обов'язково потрібно підгодувати азотними добривами для стимуляції пробудження бруньок і кращого зростання молодих пагонів. 🍷

ГАЛИНА ТАРАН,
староста Гребениківського
старостинського округу

СВІТЛАНА ПЕТРЕНКО,
доцент кафедри садівництва,
виноградарства, біології та
хімії Одеського державного
аграрного університету

НАТАЛЯ МАРТІЄНКО,
науковий співробітник
відділу інтродукції та селекції
малопоширених плодових,
декоративних та ароматичних
рослин Інституту кліматично
орієнтованого сільського
господарства НААН України

За результатами опитування Київського міжнародного інституту соціології, проведеного наприкінці грудня 2023 року, три чверті дорослих мешканців України упродовж минулого року вирощували садові рослини. Більшість із них – 61%, робили це задля задоволення, лише 33% через необхідність. 94% опитаних респондентів, які впродовж року займалися вирощуванням рослин, погоджуються, що процес догляду за ними може стати своєрідною психологічною терапією, що викликає позитивні емоції. Ще 89% зазначили, що садівництво є гарним способом відволіктися від проблем. Задоволення є основним мотивом для вирощування рослин, незалежно від статі, віку чи місця проживання. Тож підсвідоме тяжіння українців до рослин може сприяти психологічній реабілітації військових і цивільних під час і після війни.

Тому нещодавно Центр гарденотерапії (садотерапії) створили у Гребениках. Це село знаходиться у Великомихайлівській селищній громаді Роздільнянського району Одеської області. 10 лютого нинішнього року тут відбулися громадські слухання щодо розміщення поряд з селом туристично-рекреаційного та реабілітаційного центру «Гора Келії», в яких взяли участь науковці Інститут кліматично орієнтованого сільського господарства НААН України.

Ідея створення такого Центру належить засновнику селянського господарства «В.В. Плакущенко» Володимиру Плакущенку. Більше 10 років Володимир Васильович замислювався над тим, як перетворити цю місцину на райський куточок. Адже Творець створив цю унікальну гору для відновлення здоров'я людини: свіже, духмяне повітря, рельєфні горизонти, лікарська рослинність, позитивна енергетика. Все це надихає, заспокоює, релаксує.

САДОТЕРАПІЯ БУДЕ ДУЖЕ КОРИСНОЮ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Для втілення ідеї в реальність, до створення Центру долучилася робоча група у складі спеціалістів із землеустрою, садівництва і виноградарства, ландшафтного дизайну, архітектури, інженерної та будівельної справи. На громадських слуханнях проведено презентацію проекту, аргументовано його доцільність, переваги та варіанти створення такого Центру.

ДОВІДКОВО

Садотерапія – лікування садом – давній метод відновлення ментального здоров'я людини. У XVIII сторіччі психіатричні лікарні почали відмовлятися від жорсткого лікування душевнохворих, натомість заміщуючи негуманні методи спокійним та ефективним: догляданням за городиною та квітами. Згодом, уже в XX сторіччі, садотерапія використовувалась для реабілітації учасників бойових дій, зокрема ветеранів, що пройшли війну, полон та інші жакливі події, які ламали дух.

Були представлені ескізи об'єктів, графічні та наглядні матеріали. Центр дасть можливість людині отримувати послуги з розміщення, харчування та рекреації під час проходження курсу реабілітації із застосуванням сучасних методик садотерапії.

Жителі села мали змогу задати хвилюючі питання, висловити свою думку і в підсумку підтримали гарну справу. Адже Центр, який хочуть створити спільними зусиллями буде вкрай потрібен. Особливо він стане у нагоді у післявоєнний час для наших захисників, для дітей та й для всіх бажаючих.

Також у місцевих ентузіастів є задумки створити на базі Центру сенсорний сад – це спеціально організована природна територія, де створені сприятливі умови для спілкування з природним середовищем. Рослини і елементи дизайну тут підібрані таким чином, щоб різноманітні відчуття були максимально загострені. Для сенсорних садів характерне використання предметів, матеріалів і рослин, які допомагають людині максимально повно сприймати красу навколишньої природи. У сенсорних садів досить багато

функцій. Так, наприклад, вони можуть бути корисні для підготовки до життя в суспільстві, або ж для оздоровлення та терапії. У розвинутих країнах світу сенсорні сади давно використовують в медичних та освітніх установах, коли необхідно сконцентрувати вплив на будь-якому органі почуттів. У сенсорних садах люди, що потребують реабілітації, можуть відновити свої фізичні і духовні сили. Всі компоненти сенсорного саду, такі як краєвид, кольори та текстури, ретельно розроблені, щоб забезпечити максимальну сенсорну стимуляцію. Наукових досліджень, які базуються на аналізі впливу сен-

сорного саду на пацієнтів є досить багато. Всі вони мають схвальні висновки, що дає поштовх до більшого вивчення організації даного питання.

Адаптація ветеранів війни та їх перехід до цивільного життя є багатогранною проблемою, тому потребує комплексного підходу. Важливими є питання фізичної реабілітації та психологічної підтримки, надання можливостей для навчання і здобуття навичок, можливість знайти роботу та інтегруватися у суспільство. Також мають бути забезпечені соціальні гарантії, зокрема фінансової компенсації, медичної допомоги, освіти та

житла, забезпечена професійна підготовка та зайнятість. Науковці Інституту кліматично орієнтованого сільського господарства НААН України та Асоціації реабілітаційного менеджменту сумісно з партнерами активно долучилась до розробки шляхів вирішення питань допомоги ветеранам ЗСУ під час повернення до цивільного життя. Вже заплановані наступні кроки у цьому напрямку, та разом з колективом та інтернами кафедри фізичної реабілітації, спортивної медицини та фізичного виховання Одеського національного медичного університету активно працюють над їх втіленням у життя. ❤️

НАЙКРАЩА
СВІТОВА СЕЛЕКЦІЯ

Корнішонний огірок **АНКАРА F1** (ANKARA F1/AS20C005F1)

Для вирощування
в закритому та
відкритому ґрунті

РОСЛИНА:

- ▶ Ранній партенокарпічний гібрид
- ▶ Підходить для вирощування навесні, а також у літній та осінній періоди.
- ▶ Має короткі міжвузля та добре розвинуту кореневу систему.
- ▶ Має потужну силу росту.
- ▶ Гарантовано формує по 2-4 плоди в кожному міжвузлі.
- ▶ Має високу стійкість до огіркового вірусу мозаїки (CMV, *Cucumber mosaic virus*), вірусу пожовтіння жилок огірка (CYVY, *Cucumber vein yellowing virus*) та кладоспориозу (*Ccu, Cladosporium cucumerinum*).
- ▶ Має високу стійкість до несправжньої борошнистої роси (*Pcu, Pseudoperonospora cubensis*).

ПЛОДИ МАЮТЬ:

- ▶ Привабливий зовнішній вигляд.
- ▶ Циліндричну форму, темно-зелений колір, та приємний солодкуватий смак, без гіркоти, хрусткі, щільні, з малою насінневою камерою.
- ▶ Співвідношення 3:1.
- ▶ Добре і рівномірне покриття чорними шипами, та довго зберігають квітки.
- ▶ Найкращі рекомендації для свіжого вживання та для переробки.
- ▶ Здібність переносити тривале транспортування та високі комерційні характеристики

ВАЖЛИВІ ОСОБЛИВОСТІ:

- ▶ Висока стресостійкість до коливань температур, особливо при вирощуванні у відкритому ґрунті.
- ▶ Не страждає від нестачі освітлення та забезпечує стабільне плодоношення протягом усєї вегетації.
- ▶ Насіння протруєне і має високу енергію схожості.
- ▶ Дає стабільно високий урожай у всіх ґрунтово-кліматичних зонах України.

